

Posudek vedoucího na magisterskou práci Bc. Martina Lipše *Místo kriminální policie v rámci policejních složek v československé éře po roce 1948*. Praha, OH-SD FHS UK 2021, 100 stran (včetně příloh)

Předmětem zájmu diplomové práce Martina Lipše se stalo téma z pomezí dějin bezpečnostních složek, kriminologie a také obecně politických a sociálně-kulturních dějin Československa čtyřicátých až šedesátých let. Z mého pohledu se jedná o výběr tématu ocenění hodný, neboť „policejní“ historiografie je zejména v posledních dvou dekadách v tuzemském prostoru ve značné defenzivě a pod velkým tlakem schematizujících „černobíle“ podávaných příběhů, které mají se snahou o kriticky pojatou historickou objektivitu jen málo společného. Autor se ve své práci pokusil nastínit téma kriminální policie a její činnosti v rámci čs. bezpečnostních složek v prvních dekadách tzv. státního socialismu po roce 1948. Zůstává ovšem otázkou, do jaké míry se mu podařilo předsevzatý cíl práce naplnit.

Z metodologického hlediska je práce založena spíše na tradicionalistických historiografických přístupech, zejména pak na makro-historické „rekonstrukci“ prostřednictvím archivního výzkumu a dále pak využití dílčích případových studií. Tato kombinace se mi jeví jako promyšlená a pokud by její konstrukce byla skutečně „vyplněna“ relevantním obsahem, autorovo dílo by tak nabylo značné odborné váhy. Bohužel za hlavní slabinu práce považuji skutečnost, že autor, než aby se pokoušel o nějaké hlouběji argumentačně podložené (byť třeba jen dílčí) závěry, spíše jen reprodukuje a opakuje názory autorů jiných citované v sekundární literatuře. Na obranu autora je třeba říci, že se opravdu v řadě ohledů nemá oč příliš opírat, neboť tuzemská odborná produkce na dané téma je dosti „střídmá“ a inspirování hodných studií není příliš k dispozici.

Využití pramenné základny, která se skládá ze segmentu dostupných archivních materiálů (a z provenience ABS, uloženého v Kanicích u Brna), legislativních norem a dobových kriminalistických pojednání a učebních textů považuji za nejpozitivější stránku posuzované práce. Soubor využití odborné literatury je velmi pestrý a skládá se z titulů dosavadní české produkce, kde by se dalo doplnit zejména hodně textů provenience metodologické, která by dala autorovi šanci postihnout téma bezpečnostních sborů v širším historickém kontextu. Nicméně výčet titulů sekundární literatury se mi vzhledem k tématu práce jeví jako funkční.

Struktura práce byla s autorem dlouhodobě diskutována, a proto se mi jeví jako promyšlená a ve své finální podobě jdoucí od „obecného k jedinečnému“. Konkrétně se jedná o uvedení do dobových reálií kriminalistiky jako celku, dále pak zamyšlení nad postavením kriminální policie v rámci SNB a konečně pak vybraných kriminalistických případů, jejichž prostřednictvím chtěl autor práci kriminalistických složek demonstrovat. Ačkoliv z koncepčního hlediska mi takováto badatelská cesta přijde jako chvályhodná – neboť jen stěží lze v rámci magisterské diplomové práce zpracovat komplexně dané téma – zvláště případové studie na mě působí spíše dojmem značně kompilačním a nejsem si úplně jist, zdali se autorovi podařilo provázat je s přehledově laděnou úvodní částí textu do té míry, aby byla méně zasvěceným čtenářům a čtenářkám dostatečně srozumitelná. Na základě četby práce bych chtěl položit autorovi otázku, jak by jako člověk do tématu zasvěcený zhodnotil vztah složek Státní bezpečnosti SNB a kriminální policie jak co do postavení v rámci mocenské hierarchie bezpečnostních složek a při každodenním výkonu policejní práce? Dále pak bych chtěl požádat autora, aby pro členy komise zhodnotil možnosti a perspektivy dalšího bádání nad tématem kriminální policie v někdejší ČS(S)R.

Vzhledem ke srovnání s předešlými verzemi diplomové práce se mi výsledný text po formální stránce jeví jako dílo zpracované na solidní úrovni a oceňuji autorovu snahu doprovodit sepsaná tvrzení i o obrazové přílohy.

Práci v této podobě proto doporučuji k obhajobě a v případě kvalitní obhajoby navrhuji hodnocení 3 (dobře).

V Praze 7. 6. 2021

doc. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.